

انتقال "محرمانه" آب خزر؛ راه‌حل‌های ناپایدار برای بحرانی پایدار

اعظم بهرامی

اصل پنجاهم قانون اساسی: "در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسل‌های بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می‌شود. از این رو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است".

محققان و کارشناسان بسیاری در حوزه آب و منابع طبیعی در طول سال‌های اخیر از دولت و مدیران ارشد خواسته‌اند تا خشکسالی و بحران آب را به رسمیت بشناسند و برای آن برنامه‌ریزی جدی داشته باشند. گری لوییس هماهنگ‌کننده سازمان ملل متحد در ایران، بارها بحران آب در ایران را جدی خوانده و در لزوم تغییر الگوی مصرف و مدیریت بهینه آب هشدار داده. در تابستان سال گذشته، رئیس مرکز ملی خشکسالی سازمان هواشناسی اعلام کرد که ۷۳ درصد از مساحت ایران با درجات مختلفی از خشکسالی درازمدت روبرو است که می‌تواند تغییراتی جدی در زندگی میلیون‌ها شهروند ایرانی ایجاد کند.

قرارگاه خاتم الانبیا اعلام کرده پروژه انتقال آب خزر به سمنان فعال می‌شود و اطلاعات این طرح محرمانه می‌ماند

با آنکه تغییر اقلیم و گرم‌تر شدن کره زمین پدیده‌هایی جهانی هستند، وضعیت ایران نسبت به میانگین جهانی وخیم‌تر است. به طور مثال محمدمهدی آزادگان، مدیر ارشد اجرایی دفتر توسعه پایدار دانشگاه صنعتی امیرکبیر با تأکید بر اینکه ایران به سمت گرم‌تر شدن هوا و کاهش بارش‌ها در حرکت است، گفت: «در حالی که در بیشتر کشورهای دنیا تلاش می‌شود که دمای زمین تا سال ۲۰۳۰ بیشتر از ۱,۵ درجه گرم‌تر نشود، ایران جزء کشورهایایی است که دمای آن تا ۲,۵ درجه گرم‌تر شده است و به این ترتیب ایران به سمت خشکی بیشتر در حرکت است و باید خود را با شرایط خشکی منطبق کند».

نسبت به سال (EPI) در سال ۲۰۱۶ میلادی، رتبه ایران در شاخص جهانی توسعه پایدار در حوزه محیط زیست و اقلیم ۲۰۱۴ میلادی به شدت افت کرد. در بخش مدیریت آب و کشاورزی از دید توسعه پایدار و همینطور حوزه سلامت و دسترسی به آب آشامیدنی، در فاصله این دو سال رتبه ایران میان ۱۸۰ کشور حاضر از رتبه ۴۷ به ۱۰۱ سقوط کرده.

به این ترتیب، در شرایطی که ارائه طرح‌هایی جامع، روشن و منطبق با توسعه پایدار برای حل مشکلات میان مدت و طولانی مدت زیست محیطی ضروری به نظر می‌رسد، سیاست‌گذاران حوزه آب در ایران با ابهامات جدی روبروست.

انتقال آب از خزر، کمی دیگری از ایرانرود

نژاد در سمت رئیس‌جمهوری در استان مازندران طرح آبرسانی خزر به در فروردین سال ۱۳۹۱، زمانی که احمدی کویر ایران را کلنگ زد و اسم رمز «یا مهدی» را بر آن نهاد و آن را یک پروژه بیست و چهار ماهه اعلام کرد، کمتر کارشناس و دانای به مسائل مهندسی و مدیریت آب آن را منطقی و قابل اجرا می‌پنداشت.

در توضیح جزئیات طرح، او مسیر پروژه را به الف و ب و ج و دال تقسیم و با آن قم و گرگان و سمنان و کاشان و اصفهان را به هم متصل کرد. در ادامه حتی شاخه‌هایی را برای آبرسانی به بیرجند و سبزوار لحاظ نمود و در مسیر نهایی، رود را به غرب بندر عباس در گلگهر رساند. از سخنان او شگفت آورتر صحبت‌های معاون وقت وزرات نیرو، محمد رضا عطازاده بود که اعلام کرد در کنار این طرح، قصد دارند با پساب کشاورزی توسعه‌یافته، سفره‌های زیرزمینی را احیا کنند.

طرحی که در آن زمان به علت در نظر نگرفتن بسیاری از مسائل مانند بودجه و امکانات ابزاری، غلظت نمک آب خزر، انرژی مصرفی در پروژه‌های شیرین‌سازی آب و همچنین ساخت و حوزه‌های طبیعی آب و اقلیم با شاخص‌های توسعه پایدار متناقض به نظر می‌رسید.

دیداری بی سر و صدا و یک مأموریتی غیرممکن

به تازگی اما تحت عنوان انتقال آب مازندران به سمنان این طرح بدون اعلام تغییرات و نظر کارشناسان متخصصان حوزه اقلیم و محیط زیست، مجدد کلید خورده است. به نقل از سایت رسمی محمد درویش مدیر کل سابق آموزش و مشارکت‌های مردمی سازمان حفاظت محیط زیست، مسئولان استانداری سمنان با عیسی کلانتری، رئیس سازمان محیط زیست برای انتقال آب خزر به سمنان انجام شده است.

این دیدار در شرایطی صورت گرفت که در اواخر تابستان سال جاری در آخرین اظهار نظرهای رسمی درباره این طرح، دفتر ارزیابی اثرات زیست‌محیطی سازمان حفاظت محیط زیست اعلام کرد که مجوزی برای انتقال آب خزر به فلات مرکزی صادر نشده و اثرات زیست محیطی تمامی طرح‌های تأمین و انتقال آب در دولت مجدداً ارزیابی می‌شود.

+++++

برچیده تبرستان از رادیو زمانه، چهارشنبه ۱۳۹۱-۱۲-۲۰ / ۱۳۹۱-۰۹-۲۹

<https://www.radiozamaneh.com/372188>